

som Krænkelse af en anden Ed, saa tror jeg dog rigtignok ikke, at dette kan slaas fast ved Lov, thi det er virkelig ikke muligt for en Dommer eller Dørigheid at gjøre den Sværgende opmærksom paa, hvilke „moraliske“ Følger Krænkelsen af hans Ed maa medføre; det maa man overlade til den Sværgende; intet andet Menneſte paa Jorden kan ſige, hvilke moraliske Følger det medfører, at man ſværges en Ed af den ene eller den anden Art. Dernæst er der det ſidſte Stykke i Lovforſlaget, ſom i ſærlig Grad ikke tiltaler mig, nemlig at i Tilfælde, hvor der foreligger tidligere Udtalelſer af den Paagjældende, ſom ſkulde gjøre det miſtænkeligt for Dommeren, hvorvidt han kunde bruge den religiøſe Ed, ſkal Dommeren eller Retten eller Dørigheiden gjøre ham ſærlig opmærksom paa Indholdet af den for hans Troſamfund almindelige Edsformular. Derved tror jeg, at man kommer ind paa et Inſtitutionsſyſtem, ſom vi Alle kunne være enige om, vil være høiſt uheldigt. Jeg tror ikke, at Retten eller Dommeren ere ſærlig ſkiftede til at gjøre religiøſe Underſøgelſer med Henſyn til Folks Udtalelſer, eller at Dommeren ſærlig ſkulde have ſaadant filoſofiſt eller religionshiſtoriſt Begreb, at han ſkulde kunne ſige, om de Udtalelſer, der foreligge — jeg veed ikke, om det ſkal være offentlige eller private Udtalelſer, om de ſhulle være konſtaterede eller ikke konſtaterede — gaa i den Retning. Det er ikke ſikkert, fordi en Mand indtager en høi juridiſk Stilling, at han derfor ſtrax har ſaaet et ſaadant filoſofiſt Begreb; det vil ingenlunde altid være Tilfældet; det kan godt tænkes muligt, at Dommeren ikke har en ſaadant filoſofiſt Uddannelse, at han kan indſe, om de Ord, ſom den, der ſtedes til Ed, har brugt, berettiger til at anvende overfor ham denne Underſøgelse, denne Inſtitution om, hvorvidt han ſkal bruge den ene Slags Ed eller den anden. Derfor tror jeg, at det vilde være meget uheldigt, om dette virkelig ſkulde blive Lov; men i det Hele tror jeg, at det vilde være meget uheldigt, at man fik et ſaadant Valg mellem tvende Eder. Det vilde meget let ſtille Befolkningen i to Klafſer, af hvilke den ene var Folk, der kunde aflægge den religiøſe Ed, og den anden Folk, for hvilke man maatte bruge, hvad man har kaldt Abnormeden. Jeg ſer, at der i det foreliggende Lovforſlag om Strafferetspleien med Henſyn til Nævningerne foreſtrives, hvorledes deres Edſtættelse ſkal gaa for ſig; at de ſhulle ſvæрге efter den almindelige Formel: „Jeg lover og ſværges, ſaa ſandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord“. Hvis nu en ſaadant Valged bliver indført, ſom der her er foreſlaaet, vilde alſaa ved Nævningernes Edſtættelse enkelte Nævninger kunne komme til at aflægge Ed paa anden Maade end andre. Det ſynes jeg maatte være meget uheldigt. Jeg ſynes, det vilde være

godt i alle Henseender, om man over en ſaadan Inſtitution vilde udbrede et ligeligt Lag, at man ikke vilde adſtille Nævningerne fra hinanden i et ſaa vigtigt Spørgſmaal, ſom det rent religiøſe maa være, og derfor tror jeg, at man ikke ſkulde riſikere, at der kunde være f. Ex. en Mand, der ſkulde dømmes af diſſe Nævninger, ſom vilde blive meget uhyggelig tilmødt ved at erfare, at han vilde blive dømt af Lutter Fritænkere, eller en Fritænkter, ſom i en Sag kunde være meget uhyggelig tilmødt ved, at der ſad meget orthodoxe Kriſtne blandt Nævningerne. Man kommer ſikkert ikke udover de praktiſke Vanſteligheder, ſom altid kunne komme tilſtede, ved ikke at have en Valged; men man kommer ialtſald udover diſſe Vanſteligheder, idet det da ikke slaas fast, hvilke religiøſe Inſtuelſer hver enkelt Nævning har eller ikke har. Jeg anfører kun dette Egempele, fordi det ligger for i det forelagte Lovforſlag; men en ſaadant Valged ved en ſaadan Underſøgelse af, om den Paagjældende deler Tro med Samfundet eller ikke, om han har brugt Udtalelſer, ſom berettiger Dommeren til at foretage en Underſøgelse af, om han deler denne Tro eller ikke oſv., forekommer mig ſaa uheldigt, at der er al Grund til ikke at gaa ind derpaa. Vilde man have en Valged, maatte det være paa den Maade, at man uden foregaaende Underſøgelse eller Inſtitution ſpurgte den, der ſkulde edſættes, om han vilde have den eller den Ed, og han ſkulde da kunne vælge uden nogenſomhelſt Underſøgelse fra Dommerens Side. Hvis et ſaadant Valg ikke kunde tænkes, uden at det Udſald blev ſaa at ſige offentligt, hvad jeg tror, at det ikke kunde, maa man enten holde ſig til en rent religiøſ Ed, der, ſom jeg har berørt, har fine Fortrin og fine Miſligheder, eller til en rent borgerlig Ed, hvilket ſidſte jeg for mit Vedkommende foretrækker.

**Alberti:** Jeg vil tillade mig at gaa lidt dybere ind paa Sagen end den ærede ſidſte Læter og tillige noget dybere, end ſelve Lovforſlaget ſynes at gjøre, endvidere noget dybere end den ærede ordførende Forſlagsſtiller (Bojſen) har gjort haabe i ſit indledende Foredrag og idag. — Saaavidt jeg forſtaar Lovforſlaget ligesom de to ærede tidligere Lætere, have de egentlig kun omtalt Edsformularen og ere blevne ſtaaende ved Underſøgelsen om, hvorvidt det er tilſtrækkeligt, at man indfører en afvigende ſeparat Edsformular ved Ordene: „Jeg ſværges“. Men de ærede Herrer forbigaa en meget væſentlig Del af hele Edſtættelsen her i Danmark, det er Edsformaning og Edsforklaringen. Jeg tager ikke Sagen fra den theoretiske Side; jeg holder mig til den Maade, hvorpaa jeg har ſet Folk møde for Retten og aflægge Ed, og jeg figer